

Scris de Valentin-Claudiu I. DOBRE
Joi, 14 Octombrie 2021 15:50 -

Obsesia tânărului Noguchi pentru Endless Helix pare a veni de la balaurii imenși de hârtie larg desfășurați în plan orizontal (din sărbătorile tradiționale ale emigranților asiatici, în special chinezi din SUA). Maestrul Brâncuși îi sugerează o abordare pe verticală cu specularea texturii și coloritelor naturale, dar care nu ne apare atât de inspirată la artistul Isamu Noguchi (ceva mai bine în Endless Coupling 1957 oțel 3 elemente 55,9*33,8*24,8 cm, puțin mai neinspirat în The Spirit Flight 1969, pare ceva mai corect în Helix of the Endles 1985).

La Brâncuși sesizăm atât ideea de continuitate în timp (de aceea necesita o reprezentare verticală), cât și permanența ideii originii (ca un fel de arbore al vieții sau mai bine ca o construcție coralieră verticală ori reprezentarea unui stol de păsări în ascensiune verticală).

Nu știm cum au petrecut (conviețuit) timp de șapte luni cei doi. Brâncuși era un ursuz taciturn, ascet (un sihastru în mijloc de Paris, care se simțea mai în larg pe terenul de golf sau în parc, decât în mijloc de lume), simplu spre simplificator în modul său de viață (altfel spus nu ar fi achiziționat ceva pe care îl putea confecționa el însuși, deși nu ducea deloc lipsă de bani. Inclusiv sabotii de lemn îi cioplea singur).

Între ei era o diferență de vârstă, dar Brâncuși (care era dificil de înțeles în ascetismul său) probabil a sfârșit prin a-l considera drept copil al său spiritual (deși avea un fiu natural cu o neozeelandeză, de a cărei soartă s-a preocupat ceva mai puțin și datorită enormei distanțe dintre Paris și Noua Zeelandă). Oricum, la dorința de cunoaștere a tânărului bursier al noului Program de grant-uri al fundației Guggenheim răspundea cu schițe și exemplificări probabil (vizualizare, gestică, prin materiale și unelte cf. Chave). În final au sfârșit prin a se înțelege (chiar foarte bine)... Dar rafinatul Noguchi nu se va sfii să-l califice drept eminentemente țăran (așa și cum rămăsese de fapt), dar profund în înțelegerea deplină a sensurilor vieții și în modul său de esențializare. Totuși, oameni fini precum bunii săi prieteni l-ar fi descris ca Domn Țăran (fiind și Domn în adevăratul sens al cuvântului).

Isamu Noguchi se dovedește deosebit de util în primirea oaspeților de limbă engleză (mulți dintre ei amatori de chilipiruri), negociind probabil favorabil pentru maestru și pentru că avea cunoștințe despre cotațiile de piață ale artei în SUA. Deci din punct de vedere financiar a fost o binecuvântare pentru Brâncuși (care în general crea replici ale lucrărilor sale, dar de multe ori practic alte lucrări în sine datorită tendinței de esențializare reducionistas și a

Scris de Valentin-Claudiu I. DOBRE
Joi, 14 Octombrie 2021 15:50 -

finisării extreme, iar versiunile precedente –depășite moral- pe acestea le vindea de fapt amatorilor de artă). Brâncuși își fotografia lucrările (poate Noguchi putea să fi știut ceva de soarta lucrării The First Step) astăzi dispărută (posibil distrusă chiar de artistul român, care poate nu se mai regăsea în ea), căci The Cry a dlui Noguchi ne apare superioară aparent naivului The First Step din 1913 (acesta exploatează formele naturale ale materialului și e doar aparent naivă).

De la Brâncuși Isamu Noguchi învață tehnica utilizării formei (aspectului) și texturii naturale a materialului de bază pentru sculptură (mai vizibil în alternanța sobră de serpentinit verde și roz cu marmură de Cararra din The Spirit of the Flight 1969, impresionantă posibil văzută pe viu și nu în fotografie alb-negru) precum și rafinamentul excesiv al super-finisării (isihastul Brâncuși aducea piatra sau metalul prin șlefuire mecanică și manuală la stadiul de adevărate blocuri de "perle". Manifesta o adevărată obsesie în acest sens, nu fără motiv, căci era un perfecționist).

Un francez (un om obișnuit oarecare), insistând pe ovoidismul Maestrului Brâncuși și pe cubismul lui Isamu Noguchi a insinuat odată și o relație nenaturală între cei doi (dar presupunerea e greu de admis, dacă nu imposibilă), datorită ascetismului profund (adânc) lui Brâncuși). Probabil că în acest sens relația dintre ei doi nu a depășit stadiul unei atingeri epidermice, tactile (poate nici măcar atât ori destul de accidentale, datorită politeții exagerat de respectuoase a d-lui Noguchi). Căci Brâncuși este descris ca un om de o sobrietate și austeritate monastică tibetană, în timp ce Noguchi e definit de un pozitivism și o lărghețe a deschiderii tip zen.

Oricum, deși extrem de vizionar în artă, Brâncuși rămăsese esențialmente țăran, fapt ce i-a repugnat probabil la început mult mai tânărului, modernului, rafinatului, cosmopolitului Noguchi.

Criticii de artă acceptă mai ușor difuzia temelor între cei doi (mai mult de la Brâncuși spre Noguchi), între cei doi artiști existând practic o înrudire spirituală profundă (descrisă ca de tip mistic oriental asiatic).

Credem că la început lipsa de comunicare ar fi fost ceea ce l-ar fi putut determina pe Noguchi să plece inoportun de la Maestru (Brâncuși era taciturn până la exasperare), dar când artistul se pornea la treabă probabil tânărul examina secvențierea realizării operei. Căci Brâncuși era sobru și în deschiderea gurii, ascunsă de o barbă îngrijită, dar și în emiterea de

Scris de Valentin-Claudiu I. DOBRE
Joi, 14 Octombrie 2021 15:50 -

sunete. Probabil că nu era pudic (pielea fiind veșmântul atribuit de Dumnezeu), dar nu putea manifesta indecență acolo unde nu era cazul.

Noguchi avea prin dubla sa origine (japoneză și britanică) o mare calitate: era extrem de polticos (chiar mai mult decât curtenitor) și era înzestrat cu o enormă răbdare, căci Brâncuși era precum un arici tăcut probabil și uneori chiar respingător prin absența replicii. Menționăm că mama dlui. Noguchi purta un prenume inspirat de stindardul leu al neii legiuni romane, în timp ce numele era germanic (nume regal la vandali, regăsit și ca oiconim în România, în Hunedoara: Gelmar: să fi fost doamna Léonie Gilmore atât de sorginte germanică, cât și de ascendență sarmatică ? Greu de spus. În Britania au fost așezați sarmați, dar și vagi resturi dacice ori daco-moesice. De nogai în Japonia nu avem știință. Probabil, antroponimul Noguchi vine de la Guchi, nu de la neamul nogaylor. Cum spune ardeleanul nostru: no,...apăi guchi... domnule dragă. Deci Guchi).

Influențele lor spirituale sunt descrise de doamna Anna C. Chave ca predominant tibetană în cazul Maestrului Brâncuși și drept Zen în cazul Dlui Noguchi. Doamna Chave scrie că amândoi stăpâneau tehnica lemnului și turnarea și finisarea metalelor, dar Noguchi nu stăpânea piatra precum Maestrul Brâncuși (Dânsul învățând bine armonizarea texturii și coloritului natural în ambele coloane: granitica Helix of the Endless 1985 de 500 cm și alternanta în colorit roz pal-verde deschis în Spirit of the Flight din 1969 238,8*14,6*14,6).

Există o replică în lemn de stejar a Coloanei Infinitului în SUA (Endless Column, 1918, varianta 1, 203,2*25,1*24,5 cm, MMA NY donație din partea Dnei Mary Sisler), dar probabil ceea ce Brâncuși considera ca doar o "proptea" de tindă a unei case franceze părăginite a ajuns în SUA ca monumentală operă de artă. Oricum, era din stejar masiv și în fotografia lui Brâncuși din 1925 acea versiune apare pe un pedestal de piatră albă (marmură ?). fiind destul de înaltă, iar Brâncuși era un șlefuitor obsedat de perfecțiune și simetrie și de linii perfect drepte sau perfect curbilinii. Versiunea din 1918 nu avea o bază (deși colecționarul John Quinn își dorea și a solicitat, dar Brâncuși îi explică în scris cum că practic coloana servește în sine ca o bază sau o proptea într-o locuință individuală. Iar răbdătorul Quinn îl întreabă dacă o cumpărat o proptea -un stativ-, ori o operă de artă. Dar în final, tot la muzeu a ajuns... probabil prin moștenitoare, care nu avea poate ce sprijini în casa sa).

Evident, antroponimul Chave e doar o coincidență omonimică și cu H. Chavez și cu M. Ciuvică. Nu ? Oare ? Căci pe niciunul din ultimii doi menționați nu îi cheamă și Anna....

Despre tripticul monumental de la Târgu Jiu și despre seria evolutivă Endless Helix P a II-a

Scris de Valentin-Claudiu I. DOBRE
Joi, 14 Octombrie 2021 15:50 -

Scris unsprezece octombrie 2021, trimis la sighet-online, cu ușoare revizii în data de doisprezece.

Scris de Gheorghița N. Dobre și Valentin-Claudiu I. Dobre din surse scrise și internet